

The Factors Being Not “Proper For Child” in the Stories of Ömer Seyfettin in Terms of Children’ Literature

Elif Aktaş¹ and Serap Uzuner Yurt²

¹Recep Tayyip Erdoğan University, Faculty of Education, Department of Social Science and Turkish Language Education, Turkey.

²Erzincan University, Vocational School of Health Services, Child Development, Turkey.

ARTICLE INFO

Article History:

Received 27.02.2016

Received in revised form

06.09.2016

Accepted 30.09.2016

Available online

22.12.2016

ABSTRACT

The works evaluated within the scope of children’s literature should be proper to the principle of for child in terms of form and content. Ömer Seyfettin, one of the pioneers of New Language movement in Turkish Literature, is remembered as children’s literature with the stories narrated by a plain language whose hero was child and that he depicted his childhood memories. You can encounter with the stories of the writer in the 100 basic works list and in Turkish Primary school lesson books. In this study, all the stories of Ömer Seyfettin (161 stories) were resolved in terms of the principle of for child. The data collected through document review in the study figured in accordance with qualitative approach were resolved with content analysis. The principle of for child was determined as the main theme for content analysis; sexuality, violence, the behaviours to create negative samples (alcoholic drink, gambling, games of chance etc.), pessimism, using slang words were determined as sub-theme. “Sentence” was accepted as the unit of analysis in the examination. As a result of the research, it was determined that negative factors such as war, death, violence, pessimism, regret, sexuality alienation, race and gender discrimination were encountered in the stories of the writer. Starting from these results, it has been being put forward that reader audience is not children since the works of Ömer Seyfettin can create negative effect on the spiritual development of children. In this regard, it is recommended that educators, parents and publishers should be sensitive about this issue.

© 2017 IOJES. All rights reserved

Keywords:

Ömer Seyfettin, story, children’s literature, for child, violence

Extended Summary

Purpose

Ömer Seyfettin (1884-1920), one of the most important person in Turkish story art, has been being accepted as a gradation in Turkish short story writing with his stories he wrote in a plain Turkish. In terms of the principle of *for child* in this study, the negatives in Ömer Seyfettin’s all stories (sexuality, violence and fear, the behaviours to be negative samples, hopelessness/pessimism and using slang) were determined and classified. Therefore, it was revealed that many stories of the writer are not proper *for children*, and, being read by children can lead to undesirable consequences.

Method

In the figured study in accordance with the qualitative approach, the method of document review covering the analysis of written material was used. Within this scope, 161 stories of Ömer Seyfettin were examined in terms of the principle of *for child*. As the data collection tool, a form consisting of 5 criterion determined by scanning the related literature in the direction of the principle of “for child” was used. The

¹Corresponding author’s address: Recep Tayyip Erdoğan University, Faculty of Education, Rize, TURKEY

Telephone: 0464 532 84 54-2323

Fax: 0464 532 86 12

e-mail: elifaktas@erdogan.edu.tr

DOI: <http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2017.01.014>

criteria in the form are as follows; Sexuality, Violence and fear, the behaviours to be negative samples (alcohol drink, gambling, smoking, race/religion/gender discrimination, malpractices etc.), Pessimism, hopelessness, regret, slang, rude and abusive use of word. In the analysis of the data, in order to determine forms, themes and meanings, prejudices, it was taken advantage of the content analysis meaning the interpretation and examination of a material in detail and systematically and objectively. Besides, the stories examined in this study were obtained from the study entitled *Ömer Seyfettin and All Stories* belonging to Nazım Hikmet Polat published by Yapı Kredi Publications in 2015.

Results

When the data were examined, it was determined that 22 stories from 161 stories of Ömer Seyfettin didn't contain any negative factor. Besides, it was determined that 17 stories contained sexuality factor, 49 stories contained violence and fear factor. The number of the stories containing the behaviours representing negative samples (discrimination, alcohol drink, smoking, gambling, malpractices etc.) is 13. The number of the stories containing pessimism, hopelessness, disappointment and regret is 17. It was determined that there were slang, rude and abusive words in 24 stories among 161 stories.

Discussion

In this study, it was determined that many negative factors (sexuality, fear and violence, the behaviours to be negative samples, pessimism, hopelessness, slang word etc.) in terms of *for child* were taken place in the stories of Ömer Seyfettin. From this aspect, because of negative factors that the stories of the writer contain, it was concluded that they were not proper for the emotional development of children. Among 161 stories examined in this research, the stories that don't contain any negative factors in terms of *for child* are as follows: *Kızılalma Neresi?*, *Vire*, *Müjde*, *Kır Sineği*, *Bir Refikin Defter-i İhtisatından*, *Hediye*, *İki Mebus*, *Kazık*, *Elma*, *Velinimet*, *Makul Bir Dönüş*, *Post Kavgası*, *Bit*, *Perili Köşk*, *Felsefe*, *Gizli Mabet*, *İlk Düşen Ak*, *Bilgi Bucağında*, *İnat-Beyaz Serçe*, *Miras*, *Karmanyolacılar*, *Bir Temiz Havlu Uğruna*, 1/2.

Among the works examined, the stories named *Bomba*, *Beyaz Lale*, *Busenin Şekl-i İptidaîsi*, *Tarih Ezeli Bir Tekerrürdür* contain sexuality intensely. Besides, the stories named *Ant*, *Beyaz Lale*, *Busenin Şekl-i İptidaîsi*, *Başını Vermeyen Şehit* contain violence and fear intensely. The stories named *Yalnız Efe*, *Primo Türk Çocuğu I*, *Harem*, *Boykotaj Düşmanı* contain the factors to be negative samples. The stories named *Primo Türk Çocuğu II*, *Beşeriyet ve Köpek*, *Çanakkale'den Sonra*, *Bahar ve Kelebekler*, *Ay Sonunda* contain pessimism, hopelessness and disappointment elements. The stories named *Eleğimsağma*, *Düşünme Zamanı*, *Hafiften Bir Seda*, *Acaba Ne İdi?*, *Nezle* contain slang, rude and abusive words intensely.

The results of the study that Cengiz (2011) determined the alienation and violence factors taken place in the stories of Ömer Seyfettin show parallel with the results of these research. In the study, it was concluded that 15 stories named *Aleko Adlı Bir Çocuk*, *Pembe İncili Kaftan*, *Bomba*, *Kesik Bıyık Deve*, *Ant*, *Kaşağı*, *Bir Çocuk Aleko*, *Diyet*, *Namus*, *Başını Vermeyen Şehit*, *İlk Cinayet*, *Topuz*, *Ferman*, *Yalnız Efe* contain alienation, discrimination and violence factors, and therefore they are not proper *for child*. Turan (2006) also determined that 10 stories (*Pembe İncili Kaftan*, *Bomba*, *Yalnız Efe*, *Beyaz Lale*, *Primo Türk Çocuğu*, *Mektup*, *İlk Düşen Ak*, *Bahar ve Kelebekler*, *Ferman*, *Kaç Yerinden?*) being about especially war contain death and violence themes intensely. In this study, it was determined that many negative factors were taken place in the stories of Ömer Seyfettin in terms of *for child*. In this regard, because of the negative factors that the stories of the writer contain, it was concluded that it was not proper for the emotional development of the children.

Çocuk Edebiyatı Açısından Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinde "Çocuğa Göre" Olmayan Unsurlar

Elif Aktaş¹ ve Serap Uzuner Yurt²

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Rize, Türkiye; ²Erzincan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi Programı, Erzincan, Türkiye

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:
Alındı 27.02.2016
Düzeltilmiş hali alındı
06.09.2016
Kabul edildi 30.09.2016
Çevrimiçi yayımlandı
22.12.2016

ÖZ

Çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirilen eserlerin biçim ve içerik açısından çocuğa yönelik ilkesine uygun olması gerekmektedir. Türk edebiyatında Yeni Lisân hareketinin öncülerinden olan Ömer Seyfettin, kahramanı çocuk olan ve çocukluk anılarını dile getirdiği sade bir dille kaleme alınmış öyküleriyle çocuk edebiyatçısı olarak anılmaktadır. İlköğretim Türkçe ders kitaplarında ve 100 temel eser listesi içerisinde yazarın öykülerine rastlanmaktadır. Bu çalışmada Ömer Seyfettin'in bütün öyküleri (161 öykü) çocuğa yönelik ilkesi açısından çözümlenmiştir. Nitel yaklaşıma uygun olarak desenlenen çalışmada doküman inceleme yoluyla toplanan veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi için ana tema olarak çocuğa yönelik ilkesi; alt tema olarak ise cinsellik, şiddet, olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar (içki, kumar, şans oyunları vb.), karamsarlık, argo sözcük kullanımı belirlenmiştir. İncelemede analiz birimi olarak "cümle" kabul edilmiştir. Araştırma sonucunda yazarın hikâyelerinde; savaş, ölüm, şiddet, karamsarlık, pişmanlık, cinsellik, ötekileştirme, ırk ve cinsiyet ayrımcılığı gibi olumsuz unsurlara rastlandığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle Ömer Seyfettin'in eserlerinin çocukların ruhsal gelişiminde olumsuz bir etki yaratabileceği için okuyucu hedef kitesinin çocuklar olmadığı öne sürülmektedir. Bu konuda eğitimcilerin, ebeveynlerin ve yayınevlerinin duyarlı olması gerektiği önerilmektedir.

© 2017 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:

Ömer Seyfettin, hikâye, çocuk edebiyatı, çocuğa yönelik, şiddet.

Giriş

Türk hikâye sanatının en önemli şahsiyetlerinden biri olan Ömer Seyfettin (1884-1920), Türk dilinin sadeleşmesi ve millî kimliğin kazanılması konularında yazdıklarıyla Türk kültür ve edebiyatının başta gelen isimlerindedir (Enginün, 2013: 430). Yazar, şair, dilci, eğitimci ve fikir adamı kimlikleriyle ön plana çıkan Ömer Seyfettin, sade bir Türkçe ile kaleme aldığı öyküleriyle Türk hikâyeciliğinde bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Edebî yaşamında konuşma dilinin yazıya geçirilmesini gaye edinmiş bir isim olan Ömer Seyfettin, Ruznâme adlı hatıra defterinde yazı hayatının verimsizliğinden yakınsa da 36 yıllık kısa ömrü ve 14 yaşında başlayan edebî hayatı dikkate alındığında en verimli yazarlardan biri olarak dikkat çekmektedir (Polat, 2015: 19).

Balıkesir Gönen'de doğan ve asıl mesleği askerlik olan Ömer Seyfettin, Balkanlardaki milliyetçi akımların etkisiyle Osmanlının parçalanarak yıkılışa doğru gittiği bir dönemde yaşamıştır. Bu durum onun edebî ve siyasî fikirlerini de şekillendirmiştir. Nitekim yazarın edebiyat dilinin sadeleştirilmesine yönelik görüşlerini içeren Yeni Lisân makalesi de 1911 yılında Genç Kalemler dergisinde imzasız olarak yayımlanmıştır (Göncü, 2012: 32).

Türk edebiyatında hikâyeciliği meslek hâline getiren ve hikâye yazarlığını ayrı ve cazip bir edebî çalışma alanı olarak ortaya koyan ilk yazar olan Ömer Seyfettin'dir (Akyüz, 1995: 187). O aynı zamanda Türk edebiyatında Maupassant tarzı diye bilinen serim, düğüm ve çözüm bölümlemeli, vakayı ön plana çıkaran, karakter tahlili ve mekân tasvirini geri planda tutan hikâyenin Türk edebiyatındaki en önemli temsilcisidir (Polat, 2015: 22).

Ömer Seyfettin toplumcu bir yazardır. Onun öykü yazmasının asıl sebebi fikirlerini ileri sürmektir, çünkü o bir idealisttir (Karaşah, 2009: 48). Eserlerinin ana teması ulusal bilinci güçlendirmek, güven

² Sorumlu yazarın adresi: Recep Tayyip Erdoğan University, Faculty of Education, Rize, TURKEY
Telefon: 0464 532 84 54
Faks: 0464 532 86 12
e-posta: elifaktas@erdogan.edu.tr
DOI: <http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2017.01.014>

duygusunu artırmak, bilgisizliğin ve batıl inançların zararlarını anlatmak, kendi kültüründen uzaklaşmadan Batı'yı yorumlamak, yanlış Batılılaşmanın yol açtığı gülünç durumları anlatmaktır (Karaşah, 2009: 45). Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin bir kısmı çocukluk yıllarının ve askerlik hatıralarının izlerini taşır. Onun tarih ve kahramanlık temalı öyküleri ise Türk milletine millî bir ruh kazandırma amacıyla kaleme alınmıştır. Yazarın bazı hikâyeleri onun sosyal ve siyasî konulardaki fikirlerin yansımaları, bir kısmı da toplumsal hayatın aksayan taraflarının ironik bir şekilde aktarılmasıdır (Polat, 2015: 22, 23). Hikâyeleriyle o, millî şuuru kuvvetlendirmeyi ve aksak yönleri mizah ile tenkit ederek ülkenin medenî kalkınmasını hızlandırmayı amaçlamıştır. Ömer Seyfettin'in hikâyeleri konularını aldığı kaynaklar yönünden şöyle sınıflandırılmaktadır (Enginün, 2013: 435; Uyguner 1990: 43-46; Türcan Yüksel, 2008: 29):

- a. Türk-Osmanlı tarihinin iman, kahramanlık ve fazilet olaylarından alınmış olan hikâyeler (Ferman, Nadan, Kütük, Vire, Topuz, Forsa, Başını Vermeyen Şehit, Büyücü, Pembe İncili Kaftan, Kızılelma Neresi?, Teke Tek, Teselli),
- b. Millî şuuru uyandırmak amacıyla yazılan hikâyeler (Bahar ve Kelebekler, Kaç Yerinden?, Beyaz Lale, Bir Çocuk Aleko, Primo Türk Çocuğu Nasıl Doğdu?, Primo Türk Çocuğu Nasıl Öldü?, Nakarat, Bomba, Hürriyet Bayrakları),
- c. Anadolu efsanelerinden ve Türk folklorundan alınmış hikâyeler (Kurumuş Ağaçlar, Herkesin İçtiği Su, Üç Nasihat, Yalnız Efe, Acıklı Bir Öykü, Devletin Menfaati Uğruna, Tarih Ezeli Bir Tekerrürdür),
- d. Balkan ve Çanakkale savaşlarından alınan hikâyeler (Bomba, Beyaz Lâle, Nakarat, Hürriyet Bayrakları, Mefkûre, Çanakkale'den Sonra, Aleko Bir Çocuk, Kaç Yerinden?),
- e. Çocukluk ve gençlik anlarından alınan hikâyeler (İlk Namaz, Ant, Kaşağı, Falaka, İlk Cinayet),
- f. Toplumun aksak taraflarını hicveden hikâyeler (Tuhaf Bir Zulüm, Kurbağa Duası, Falaka, Hâtiften Bir Seda, Kerâmet, Korkunç Bir Ceza, Namus, Perili Köşk, Deve, Gizli Mabnet, Koleksiyon, Fon Sadriştayn'ın Karısı, Fon Sadriştayn'ın Oğlu),
- g. Mizahî hikâyeler (Yüksek Ökçeler, Külâh, Nasıl Kurtarmış?, Çakmak, Rüşvet, Yüz Akı, Nezle, Yemin, Binecek Şey, Horoz, Çirkinliğin Esrarı, Yemin, Tos, Aşk ve Ayak Parmakları, Gurultu, Muayene, Bir Temiz Havlu Uğruna, Cesaret, Havyar).

Realist hikâyeciliğin öncülerinden olan Ömer Seyfettin, hikâyelerinde oldukça sade bir dil kullanmıştır. Gereksiz uzatmalar, tekrarlar ve mecazlardan kaçınan yazar, daima sade bir anlatımla konuları ele almıştır (Kabaklı, 1997: 369). Ancak Yeni Lisân hareketinden önce yazdığı öykülerinde dil kısmen daha ağırdır (Enginün, 2013: 435). Öykülerinde çevre betimlemeleri ve ruhsal çözümlerden ziyade olaya önem vermesi, edebiyat aracılığıyla toplumsal sorunlara dikkat çekmesi, toplumun her kesiminden insan ele alması, bunları da yalın ve mizahî üslupla ele alması onun en önemli özelliğidir (Karaşah, 2009: 48). Yazarın hikâyelerinin fikir örgüsü, çoğu zaman basit insanların ve sıradan günlük olayların etrafına yerleştirilmiş olduğu için kolayca algılanır. Bu, yazarın okuyucu kitlesinin genişlemesini ve her çağa hitap edebilmesini sağlamıştır (Argunşah, 2009: 220; Toker, 1973: 18).

Ömer Seyfettin'in mensubu olduğu Millî Edebiyat hareketi genel olarak hem toplumsal fayda ilkesini sanatın gayesi yaptığı hem de konuşma dilini esas aldığı için çocuğun dünyasına ferdiyetçi sanat anlayışlarından daha yakındır (Polat, 2012: 49). Bu nedenle Millî Edebiyat hareketi mensuplarının doğrudan çocuklar için yazmadığı birçok metin de bu dil ve sanat anlayışından dolayı çocuk edebiyatı ürünü gibi kabul edilmiştir. Bu hususta en iyi örnek, Ömer Seyfettin'in hikâyeleridir. Ömer Seyfettin, eserlerini çocuklara yönelik yazmamıştır. Ama özellikle Millî Edebiyat hareketinin bütün özelliklerini taşıyan, Yeni Mecmua'da yayımlanmış "Eski Kahramanlar" üst başlıklı bütün hikâyeleri, çocuklara yönelik yayınlar kapsamında değerlendirilmiş, bazen küçücük sadeleştirmelerle bazen kısaltılarak çocuk yayını hâline getirilmiştir (Polat, 2012: 53).

Çocuk Edebiyatı ve Çocuğa Görelik

"Çocuk edebiyatı; çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce yeteneklerine, zevklerine hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı ürünlerdir." (Yalçın ve Aytas, 2002: 5). Bu noktada çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirilen eserlerin çocuğa görelik ilkesi açısından

olumlu özellikler taşıması gerekmektedir. Bu ilke pedagojik olarak çocuk bakışını, çocuk algısını ve çocuğun dünyasını dikkate almayı gerektiren temel ilkelerden biridir. Çocuğa görelik; “çocuğun düş gücüne seslenen, onun rahatça ve tat alarak okuyup anlayabileceği dili ve anlatımı kendinde barındıran, ilgi duyacağı konuları işleyen, onu duygu ve düşünce yönünden besleyen, kurgusu ve olay örgüsü karmaşık olmayıp onun kavrayabileceği bir düzende olan eserleri kapsamaktadır.” (Yurttaş, 1995’ten akt. Nas, 2004: 92). Şirin (2000: 19) ise çocuğa görelik ilkesini “çocuklar için yapılacak edebiyatın çocuğun büyüme ve gelişme çağlarına, psikolojisine, sözcük ve kavram bilgisine, algılama düzeyine uygun bir duyarlılık” şeklinde tanımlamaktadır. Çocuk yazınında çocuk gerçekliğine uygun ve edebî açıdan nitelikli eserler çocuğun duyuşsal, bilişsel ve ahlakî gelişimine olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Bu noktada çocuk okurlara sunulan eserlerin hem sanatsal hem de eğitsel açısından çocuğa görelik ilkesiyle ilişkili olması gerekir (Ustaoğlu, 2006: 9). Kavcar’a göre (1999: 6) “edebî eserler hem bireysel hayatla hem de sosyal hayatla ilgili olarak iyiye, güzele, doğruya yönelme ve yeni değerler kazandırma yolunda telkinlerde bulunur. İnsanları bunlar doğrultusunda eğitir.” Bu açıdan çocuk edebiyatının da böyle bir işlev yüklenmesi beklenmektedir.

Çocuk kitaplarının çocuğa göre olmasını belirleyen en önemli ölçütler kitabın konusu, dili ve anlatımıdır (Sever, 2012: 145). Şirin’e (1988) göre bir eserin çocuğa göreliği; çocukların gelişme ve büyüme çağına uygun olması, edebiyat ve resmin uyum içinde kitapta yer alması, çocuksu bir dili yansıtır kendini okutabilmesi ve çocuğu kendine çeken bir hikâye/konu barındırmasına bağlıdır (Akt. Demirel, 2011: 51). Sever’e göre (2012: 17) ise çocuğa görelik, çocuğun ilgi ve gereksinimleri ile birlikte dil evrenini göz önünde bulundurmaya gerektirmektedir. Buna göre çocuk kitaplarının sade bir dille yazılması gerekmektedir. Özellikle gramer kurallarına uygun olarak hazırlanan ve düzgün bir Türkçe ile çocuklara sunulan eserler onların ana dilini öğrenmesinde çok etkilidir. Ayrıca kitapta günlük dilde sık karşılaşılmayan eski sözcüklerden ve özellikle de argo niteliğindeki kelimelerden kaçınılması gerekir (Oğuzkan, 1997: 51).

Çocuk kitapları konu olarak da çocuğa görelik ilkesini temel almalıdır. Çünkü çocuklar için okudukları kitabın konusu öncelikle önemlidir. Anlatıdaki hareketin planı olan konu, anlatının parçalarını bir arada tutan iplik gibidir ve okuyucuyu okumaya teşvik eder (Huck ve Kiefer, 2003’ten akt. Karatay, 2011: 96). Çocuk kitaplarında ele alınması gereken konuların her şeyden evvel sevgi kaynağından beslenmesi gerekir. Çünkü çocuk sevgiyle büyümesi gereken bir varlıktır. Sever’e göre (2002: 36) çocuk kitaplarında, sevgiye ilişkin duyarlılık geliştirmek temel ilke olarak benimsenmelidir. Çocuk kitapları, yetiştirilecek kişilerin duygu ve düşünce bakımından dengeli, bilimsel düşünceyi benimsemiş, özgür ve geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, sorumluluklarını bilen yaratıcı bireyler olmasında, estetik özellikleriyle dilsel ve görsel bir uyaran olarak görev alır (Sever, 2002: 36).

Çocuğa görelik ilkesi çerçevesinde konu çocuklara yaşama sevinci ve iyimserlik aşılmalı; yardımlaşma, paylaşma ve dayanışma anlayışı kazandırmalı; insanları, hayvanları ve tabiatı sevdirmelidir. Çocuk kitapları sevgi, dostluk, barış, arkadaşlık, iyilik, yardımlaşma, dayanışma, dürüstlük, özveri, kahramanlık, demokrasi, ırkçı olmayan ulusal onuru yüceltme gibi konular etrafında yazılmalıdır. Çocuk kitaplarında kadercilik, bağnazlık ve yobazlık işlenmemeli; şiddet, korku, ırk/cinsiyet ayrımcılığı, acı, düş kırıklığı, düşmanlık, kin ve nefrete aşırı boyutta yer verilmemelidir (Nas, 2004: 91; Demirel, 2011: 53; Yurttaş, 1997’den akt. Sever, 2012: 121). Kitaplarda, evrensel değerlere yer vermek, çocuğun dünya görüşünü genişletmesi açısından çok önemlidir. Öte yandan bu temaların işlenişinde, çocukların gerçekleri görmesini de sağlamak ve bunun dozunu çok iyi ayarlamak; yazar, ressam, eğitimci, psikolog ve tasarımcının iş birliği yapmasını gerektirir (Sever, 1995: 14-15).

Çocuk kitapları çocukları karamsarlık ve kötümserlikten uzak tutan bir anlayışla yazılmalıdır. “Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarında birçok üzücü, acıklı olayın birbirini izlemesi, çocuğun duygularının sürekli yapay bir etki altında kalmasına neden olur. Bu durum, zamanla çocuğun duygu denetimini yitirmesine, duygularının güdümüne girmesine yol açabilir.” (Sever, 2003: 47).

Nimon’a göre (1993: 29) gerçek yaşamın olağan bir parçası olduğundan şiddete çocuk kitaplarında yer verilebilir. Çünkü çocuk kitapları ancak yaşamı tüm yönleriyle yansıtmakla çocuklara hizmet edebilir. Burada önemli olan şiddetin işleniş biçimidir. Bu doğrultuda çocuk kitaplarında yaşamın bir gerçeği olduğu düşüncesiyle olumsuz unsurlara da sözgelimi şiddet olgusuna yer verilebilir. Ancak kitapta yer alan şiddet öğeleri demokratik yaşamın bir gereği olarak bireysel ve toplumsal ilişkilerdeki sorunların çözümünde en

etkili yöntemin iletişim olduğu gerçeğini sezdirecek şekilde verilmelidir. Böylelikle kitap, çocukları şiddete karşı neler yapılması gerektiği konusunda duyarlı kılmalı, onlarda şiddet ve kaba güce karşı bir anlayış oluşturabilmelidir (Sever, 2012: 199). Çocuk kitaplarında kahramanın amacına şiddet uygulayarak ulaşması, şiddetin sorun çözenin bir yolu olarak gösterilmesi çocukta büyük duygusal örselenmelere neden olabilir (Turan, 2011: 207). Çocuk hangi yaş grubunda olursa olsun, okuduğu ve dinlediği kitapların kahramanları ile özdeşim kurar, bu da en etkili öğrenme yoludur. Özellikle amacına şiddet uygulayarak ulaşan kahramanların çocuklar tarafından birer özdeşim ögesi olarak seçildiği kitaplar, çocuklarda ruhsal sorunlara neden olabilmektedir (Sever, 2012: 76-77; Sever, 2002: 28). Yazar bunu bilerek kahramanlarını seçmeli ve çocukların bu yönünü sürekli göz önüne almalıdır (Sever, 2003: 48). Çocuklar, çevresindeki modellerin kendi saldırganlık dürtülerini nasıl dizginlediklerini gözleyerek ve onlara öykünerek kendi davranış şekillerini geliştirir. Bu nedenle çocuk kitaplarında özdeşim ögesi olarak beliren kahramanların kişilik yapısı bakımından sağlıklı olması gerekir (Sever, 2003: 80).

Lelli'ye göre (2010: 27), göre sınıf içi şiddeti önlemede edebî eserlerden yararlanmak etkili bir yoldur. Hikâyenin konu, tema ve kahramanları hakkında estetik bir bakış açısıyla sorular sormak önemli bir deneyimdir. Çünkü öğrenciler, okudukları metinlerdeki sorunlara çözüm bulabilmek için kendi yaşam deneyimlerine başvururlar.

Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar) öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri sözlü iletişim, okuma ve yazma becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmalarını sağlayacak bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır (MEB, 2015: 3). Bu becerilerin kazandırılabilmesi için en sık kullanılan materyallerin başında ders kitaplarında yer alan metinler gelmektedir. Öğretim programına göre (2005, 2015) ders kitaplarına alınacak metinlerin, öğrencilerin ruh dünyalarını olumsuz yönde etkileyecek nitelikte olmamasına özen gösterilmelidir. Bununla birlikte metinlerde öğrencilerin sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler yer almamalıdır. Aksine seçilen metinler, öğrencilerin duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirecek; bilgi, beceri, dil ve estetik zevk düzeylerini geliştirecek nitelikte olmalıdır (MEB, 2015: 8; 2006: 56).

Ülkemizde çocuk edebiyatı denince akla ilk gelen isimlerden biri olan Ömer Seyfettin, sade Türkçe ile kaleme aldığı ve kahramanı çocuk olan ya da çocukluk anılarını dile getiren öyküleriyle dikkat çekmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde Ömer Seyfettin'in çocuk edebiyatçısı olarak nitelendirildiği dikkat çekmektedir (Geçgel, 2007; Uludağ, 2009; Asutay, 2013; Polat 2015; Tümer, 2009; Toz, 2011; Oğuzkan, 2010; Demirel vd., 2011, Nas, 2004; Şimşek, Arslan ve Yakar, 2011; Zengin ve Zengin, 2009). 100 temel eser listesinde ve Türkçe ders kitaplarında çoğunlukla yer verilen Ömer Seyfettin hikâyelerinin öğretmenler ve öğretmen adayları tarafından da çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirildiği görülmektedir (Büyükkavas Kuran ve Ersözlü, 2009; Arslan ve Alamdar, 2011; Kan, 2011; Türkyılmaz, 2011; Çetinkaya Edizer ve Çelik, 2012; Maltepe, 2009; Aktaş, Uzuner, Stebler, 2015; Zengin, 2003;). Ayrıca ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin en çok Ömer Seyfettin hikâyeleri okumayı tercih ettikleri de bilinmektedir (Arıcı, 2015; Tosunoğlu, Haktanır, Çocuk ve Gök, 2008; Uzun ve Hüküm, 2014).

Bununla birlikte Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin çocuklara olumlu alışkanlık ve tutum kazandırmada faydalı olduğu (Geçgel ve Sarıçan, 2011), değer eğitiminde kullanılacak zengin bir içeriğe sahip olduğu (Sallabaş, 2012; Fırat, 2014), eleştirel düşünmeyi geliştirici nitelikte olduğu (Tekşan, 2013), ebeveyn-çocuk ilişkisi çerçevesinde yanlış anne-baba tutumunu ortaya koyarak çocuk eğitimi açısından faydalı olduğu (Dilidüzgün, 2005) konuları üzerinde de durulmuştur.

Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin olumsuz bir takım unsurlar içerdiğine ilişkin çalışmalar da yapılmıştır. Turan (2006) Ömer Seyfettin'in konusunu Çanakkale ve Balkan savaşlarından alan 10 hikâyesinin ölüm ve şiddet unsurlarını çokça içerdiğini tespit etmiştir. Türkan Yüksel (2008), yazarın 14 öyküsünü çocuğa görelilik ilkesi çerçevesinde incelemiştir. Buna göre öykülerin şiddet, cinsellik, ırk ve din üstünlüğünü destekleyen tutumlar, kötü örnek oluşturabilecek davranışlar ve argo sözcükler içerdiğini ortaya konmuştur. Ustaoglu ise (2006), Ömer Seyfettin'in 128 hikâyesini çocuğa görelilik açısından incelemiş ve bu hikâyeleri olumlu ve olumsuz unsur taşımaları yönünden sınıflandırmıştır. Cengiz (2011), Ömer Seyfettin'in en çok bilinen öykülerini ötekileştirme, ayrımcılık ve şiddet öğeleri açısından incelemiş ve incelenen eserlerin bu olumsuz unsurları bolca içerdiği için çocuklara uygun olmadığı sonucuna varmıştır.

Bu çalışmada çocuğa görelilik ilkesi açısından Ömer Seyfettin'in tüm hikâyelerindeki olumsuzluklar (cinsellik, şiddet ve korku, olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar, umutsuzluk/karamsarlık ve argo kullanımı) tespit edilip sınıflandırılmıştır. Böylelikle yazarın çoğu hikâyesinin çocuklara göre olmadığı tarafından okunmasının sakıncalı sonuçlar doğurabileceği ortaya konmuştur.

Yöntem

Nitel yaklaşıma uygun olarak desenlenen çalışmada, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimsek, 2013). Bu çerçevede, Ömer Seyfettin'in 161 hikâyesi çocuğa görelilik ilkesi açısından incelenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "çocuğa görelilik" ilkesi doğrultusunda ilgili alan yazın taranarak belirlenen beş ölçütten oluşan bir form kullanılmıştır. Formdaki ölçütler aşağıda belirtilmiştir:

- Cinsellik,
- Şiddet ve korku,
- Olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar (alkol, kumar, sigara kullanımı, ırk/din/cinsiyet ayrımcılığı, yasa dışı eylemler vb),
- Karamsarlık, ümitsizlik, pişmanlık,
- Argo, kaba ya da küfürlü sözcük kullanımı.

Verilerin analizinde kalıpları, temaları, önyargıları ve anlamları tespit etmek amacıyla belirli bir materyalin nesnel, ayrıntılı ve sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanması anlamına gelen içerik analizinden yararlanılmıştır (Berg ve Lune, 2012; Tavşancıl ve Aslan, 2001). Cohen, Manion ve Morrison (2007)'a göre içerik analizi, yazılı belgelerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi işlemi olarak da tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda eserde yer alan olumsuz öğeler kodlanmış ve beş başlıkta sınıflandırılarak tablolar hâlinde sunulmuştur. Ayrıca araştırmanın geçerliliğini sağlamak için içerik analizi ile elde edilen veriler, hikâyelerden doğrudan alıntı yapılarak desteklenmiştir. Argo sözcüklerin belirlenmesinde Aktunç'un (1998) *Büyük Argo Sözlüğü* adlı eserinden faydalanılmıştır.

Aktaş'a göre (1998: 22) "Edebî incelemede, sistemi meydana getiren unsurları birbirine bağlandıkları yerden parçalama işi cümle seviyesine kadar indirilebilir." Bu doğrultuda incelemede analiz birimi olarak 'cümle' kabul edilmiştir. Verilerin analizinde, çalışmayı yürüten iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapılan kodlamalarda, Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülüne göre öngördüğü düzeyin (% 70) üzerinde, % 97 oranında görüş birliği sağlanmıştır [görüş birliği/(görüş ayrılığı+görüş birliği)*100= 97].

Ayrıca bu çalışma kapsamında incelenen hikâyeler 2015 yılında Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlanan Nazım Hikmet Polat'a ait *Ömer Seyfettin ve Bütün Hikâyeleri* başlıklı çalışmadan alınmıştır. Polat'ın (2015) derlediği öyküler içerisinde Yaşasın Dolap, Pamuk İpliği ve İhtiyar Olsam da (Mahcupluk İmtihanı) adlı çalışmalar tiyatro türünde olduğu için inceleme dışında tutulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Ömer Seyfettin'in 161 hikâyesi "çocuğa görelilik" ilkesi doğrultusunda beş başlık altında incelenmiş, veriler sayısallaştırılarak Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 1. Ömer Seyfettin'in 55 hikâyesinde "çocuğa göre" olmayan unsurlar

Öykü isimleri	Cinsellik	Şiddet ve korku	Olumsuz örnek	Karamsarlık/ ümitsizlik/ pişmanlık	Argo, kaba ve küfürlü sözcük
Bomba	9	2	-	-	-
Kaç Yerinden?	-	2	-	-	-
Ferman	-	1	-	-	-
Teselli	-	2	-	-	-
Kızılma Neresi?	-	-	-	-	-
Topuz	-	2	2	-	-
Pembe İncili Kaftan	-	3	-	-	-
Başını Vermeyen	-	5	-	-	-

Tablo 1. devam

Öykü isimleri	Cinsellik	Şiddet ve korku	Olumsuz örnek	Karamsarlık/ ümitsizlik/ pişmanlık	Argo, kaba ve küfürlü sözcük
Kütük	-	1	-	-	-
Vire	-	-	-	-	-
Teke tek	-	2	-	-	-
Müjde	-	-	-	-	-
Yeni Bir Hediye	-	-	1	1	1
Çanakkale'den Sonra	-	-	-	2	-
İlk Cinayet	-	1	-	1	-
Tenezzüh	-	-	-	1	-
Kır Sineği	-	-	-	-	-
Buse-i Mader	-	-	-	-	1
Bir Refikin Defter-i	-	-	-	-	-
Hediye	-	-	-	-	-
Pembe Menekşe	-	-	-	-	1
Cimnastiğe Dair 2	-	-	4	-	1
İlk Namaz	1	1	1	1	-
Sahir'e Karşı	2	-	3	-	-
Sebat	-	-	5	-	-
Erkek Mektubu	-	-	1	2	3
İlkbahar	-	-	-	1	-
Çirkin Bir Hakikat	2	-	2	1	-
Ay Sonunda	-	-	6	2	1
İki Mebus	-	-	-	-	-
Kazık	-	-	-	-	-
Elma	-	-	-	-	-
Pervanelerin Ölümü	-	-	-	1	-
Busenin Şekl-i İptidaîsi	14	12	1	-	-
At	1	1	-	-	-
Beşeriyet ve Köpek	1	2	-	3	1
Apandisit	-	1	-	-	-
Aşk ve Ayak Parmakları	2	-	-	1	-
Tavuklar	-	-	1	-	-
Tuğra	1	-	5	-	-
Tarih Ezeli bir Tekerrürdür!	10	1	12	-	3
Bahar ve Kelebekler	2	-	3	2	-
İrtica Haberi	1	-	4	-	1
Ant	-	11	4	-	-
Aşk Dalgası	3	-	3	-	-
Piç	1	-	5	-	-
Hürriyet Bayrakları	-	-	2	-	-
İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?	-	3	1	-	-
Gurultu	-	-	3	-	-
Koleksiyon	4	-	-	-	-
Tatlısu Frenkleri	1	-	6	-	-
Ashab-ı Kehfimiz	1	2	9	-	1
Mehdi	-	-	5	-	-
Gayet Büyük Bir Adam	-	-	4	-	2
Şimeler	-	-	3	-	1
TOPLAM	56	55	96	18	16

Tablo 1'de yer alan 55 Ömer Seyfettin hikâyesinden 7'si (*Bir Refikin Defter-i İhtisatından*, *Hediye*, *Vire*, *Kır Sineği*, *İki Mebus*, *Kazık*, *Elma*) herhangi bir olumsuz unsur barındırmamaktadır. Bununla birlikte *Busenin Şekl-i İptidaîsi* (f=14), *Tarih Ezeli bir Tekerrürdür!* (f=10), *Bomba* (f=9) adlı hikâyeler, yoğun bir şekilde cinsellik barındıran öykülerdir.

Tablo 1'de şiddet ve korku ögesi içeren hikâye sayısının 19 olduğu görülmektedir. *Busenin Şekl-i İptidaîsi* (f=12), *Tarih Ezeli bir Tekerrürdür!* (f=10), *Başını Vermeyen Şehit* (f=5), *Koleksiyon* (f=4) adlı hikâyeler yoğun bir şekilde şiddet ve korku ögesi barındırmaktadır.

Tablo 1'e göre olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar (ayrımcılık, alkol, sigara kullanımı, kumar, yasa dışı eylemler vb) içeren hikâyeler ise şunlardır: *Tarih Ezeli bir Tekerrürdür!* (f=12), *Ashab-ı Kehfimiz* (f=9), *Ay Sonunda* (f=6), *Tatlısu Frenkleri/Ashab-ı Kehfimiz'den* (f=6).

Karamsarlık, ümitsizlik, düş kırıklığı ve pişmanlık içeren hikâye sayısı ise diğer olumsuz öğe barındıran hikâyelere göre kısmen azdır. 55 öykünün sadece 12 tanesi karamsarlık barındırmaktadır. Tablo 1'e göre karamsarlık unsurunu en çok içeren hikâyeler şunlardır: *Beşeriyet ve Köpek* (f=3), *Ay Sonunda* (f=2), *Erkek Mektubu* (f=2), *Çanakkale'den Sonra* (f=2), *Bahar ve Kelebekler* (f=2).

Tablo 1'deki hikâyeler, argo, kaba ve küfürlü sözcük kullanımı açısından değerlendirildiğinde *Erkek Mektubu* (f=3), *Tarih Ezeli Bir Tekerrürdür!* (f=3) ve *Gayet Büyük Bir Adam* (f=2) adlı hikâyelerin diğerlerine göre bu unsurları daha çok içerdiği tespit edilmiştir.

Tablo 2. Ömer Seyfettin'in 55 hikâyesinde "çocuğa göre" olmayan unsurlar

Öykü isimleri	Cinsellik	Şiddet ve korku	Olumsuz örnek	Karamsarlık / ümitsizlik/ pişmanlık	Argo, kaba ve küfürlü sözcük
Primo Türk Çocuğu I	3	2	17	-	-
Primo Türk Çocuğu II	-	6	12	3	-
Boykotaj Düşmanı	1	-	12	-	2
Beyaz Lâle	22	25	4	1	-
Sivrisinek	-	-	2	-	1
Hürriyet Gecesi	-	-	-	-	1
Eleğimsağma	-	3	5	-	4
Üç Nasihat	-	1	2	-	2
Falaka	-	5	3	1	-
Binecek Şey	-	1	3	-	-
Çakmak	-	-	5	-	1
Mermer Tezgâh	-	-	-	-	3
Büyücü	-	3	-	-	-
Kıskançlık	-	1	1	-	-
Fon Sadriştayn'ın Karısı	-	-	7	-	-
Düşünme Zamanı	-	1	7	-	16
Muhteri	1	-	6	-	2
Fon Sadriştayn 'ın Oğlu	-	-	2	-	-
Cesaret	-	-	-	-	1
Külâh	-	-	2	-	4
Hâtiften Bir Seda	-	-	4	-	5
Terakki	-	-	3	-	-
Velinimet	-	-	-	-	-
Dama Taşları	-	-	1	-	-
Ayın Takdiri	1	-	-	-	-
Nadan	-	-	1	-	1
Makul Bir Dönüş	-	-	-	-	-
Bir Hatıra	-	-	-	-	2
Harem	3	-	12	-	-
Nakarat	3	-	5	-	-
Tuhaf Bir Zulum	-	-	4	-	3
Namus	1	3	3	-	2
Bir Vasiyetname	1	-	4	-	-
Yemin	2	-	2	-	-
Kesik Bıyık	-	-	2	-	-
Tütün	-	-	5	-	-
Ezelî Bir Roman	1	-	-	-	-
Türkçe Reçete	1	-	3	-	-
Rüşvet	-	-	1	-	-
Devletin Menfaati	3	-	-	-	-
Hayırlı Bir Fal	-	-	2	-	-
Nokta	2	-	-	-	-

Tablo 2. devam

Öykü isimleri	Cinsellik	Şiddet ve korku	Olumsuz örnek	Karamsarlık/ ümitsizlik/ pişmanlık	Argo, kaba ve küfürlü sözcük
1. Acıklı Bir Hikâye	-	1	1	-	-
2. Nişanlılar	-	-	1	-	-
3. Antiseptik	2	-	-	-	-
4. Tos	2	-	1	-	-
5. Deve	-	1	4	-	-
6. Acaba Ne idi?	-	-	3	-	7
7. Bir Kayışın Tesiri	-	-	1	-	-
8. Post Kavgası	-	-	-	-	-
9. Yüz Akı	-	1	-	-	2
10. Nezle	1	2	-	-	9
11. Forsa	-	-	-	-	-
12. Türbe	-	1	2	-	-
13. Memlekete Mektup	-	-	2	1	-
TOPLAM	50	57	157	6	68

Tablo 2’de Ömer Seyfettin’in 55 hikâyesi yer almaktadır. Bunlar içerisinde *Müjde*, *Makul Bir Dönüş* ve *Post Kavgası* adlı öyküler herhangi bir olumsuz unsur barındırmamaktadır. Bununla birlikte *Beyaz Lale* (f=22), *Devletin Menfaati Uğruna* (f=3), *Harem* (f=3), *Nakarât* (f=3), *Primo Türk Çocuğu I* (f=3) adlı hikâyeler, yoğun bir şekilde cinsellik içermektedir. Ayrıca Tablo 2’de yer alan 17 hikâyenin herhangi bir cinsellik unsuru içermediği de tespit edilmiştir.

Tablo 2’de şiddet ve korku ögesi içeren hikâye sayısının 17 olduğu dikkat çekmektedir. *Beyaz Lale* (f=25), *Primo Türk Çocuğu II* (f=6), *Falaka* (f=5) adlı hikâyeler yoğun bir şekilde şiddet ve korku ögesi barındırmaktadır.

Tablo 2’ye göre ayrımcılık, alkol, sigara kullanımı, kumar, yasa dışı eylemler gibi olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar içeren hikâyeler ise şunlardır: *Primo Türk Çocuğu I* (f=17), *Primo Türk Çocuğu II* (f=12), *Boykotaj Düşmanı* (f=12), *Harem* (f=12).

Karamsarlık, ümitsizlik, düş kırıklığı ve pişmanlık içeren hikâyelerin sayısı ise 4’tür. Tablo 2’de yer alan bu öyküler şunlardır: *Primo Türk Çocuğu II* (f=3), *Memlekete Mektup* (f=1), *Falaka* (f=1), *Beyaz Lâle* (f=1).

Tablo 2’deki hikâyeler; argo, kaba ve küfürlü sözcük kullanımı açısından değerlendirildiğinde *Düşünme Zamanı* (f=16), *Nezle* (f=9) ve *Acaba Ne İdi?* (f=7) adlı hikâyelerin bu unsurları diğer hikâyelere göre daha fazla içerdiği tespit edilmiştir.

Tablo 3. Ömer Seyfettin’in 51 hikâyesinde “çocuğa göre” olmayan unsurlar

Öykü isimleri	Cinsellik	Şiddet ve korku	Olumsuz örnek	Karamsarlık/ ümitsizlik/ pişmanlık	Argo, kaba ve küfürlü sözcük
Niçin Zengin	-	-	1	-	-
Beynamaz	-	3	4	-	6
Korkunç Bir Ceza	1	-	-	-	7
Bit	-	-	-	-	-
Perili Köşk	-	-	-	-	-
Baharın Tesiri	-	-	2	-	1
Nasıl Kurtarmış?	-	-	-	-	-
Yalnız Efe	2	2	9	-	16
Mürebbiye	3	-	1	-	-

Tablo 3 devam

Öykü isimleri	Cinsellik	Şiddet ve korku	Olumsuz örnek	Karamsarlık/ ümitsizlik/ pişmanlık	Argo, kaba ve küfürlü sözcük
Zeytin Ekmek	2	-	3	-	2
Meh-Mâ-Emken	-	-	-	-	2
Keramet	-	-	1	-	-
Tam Bir Görüş	-	-	1	-	-
Yüksek Ökçeler	1	-	1	-	2
Uzun Ömür	-	1	-	-	1
Heykel	-	-	-	-	-
Havyar	2	-	-	-	1
Pireler	-	-	4	-	6
Herkesin İçtiği Su	-	-	-	-	-
Kaşığı	-	2	1	1	-
Bir Hayır	-	2	-	-	2
Felsefe	-	-	-	-	-
Yuf Borusu Seni Bekliyor	-	-	-	-	2
Gizli Mabet	-	-	-	-	-
İlk Düşen Ak	-	-	-	-	-
Birdenbire	-	-	2	-	-
Efruz Bey	-	1	2	-	1
Asilzâdeler	3	1	3	-	1
Bilgi Bucağında	-	-	-	-	-
Efruz Bey'in Açık Hava	-	1	1	-	-
İnat-Beyaz Serçe	-	-	-	-	-
Çirkinliğin Esrarı	1	-	-	-	-
Horoz	-	3	4	-	-
Dünyanın Nizamı	-	-	2	-	-
Uçurumun Kenarında	-	-	1	-	-
Miras	-	-	-	-	-
Kurbağa Duası	-	-	2	-	-
Şefkate İman	-	-	1	-	1
Karmanyolacılar	-	-	-	-	-
Lokanta Esrarı	-	-	1	-	-
Kurumuş Ağaçlar	-	1	-	-	1
Balkon	-	1	4	-	-
Muayene	-	1	-	-	-
İffet	1	-	-	-	-
Bir Temiz Havlu Uğruna	-	-	-	-	-
1/2	-	-	-	-	-
Bir Çocuk Aleko	-	-	1	-	-
Kazın Ayağı	-	-	-	-	1
Sultanlığın Sonu'ndan	-	-	1	-	1
Foya'dan	-	-	-	-	-
Diyet	-	1	2	-	-
TOPLAM	16	19	53	1	54

Ömer Seyfettin'in 51 hikâyesinin yer aldığı Tablo 3'te *Asilzâdeler* (f=3), *Mürebbiye* (f=3), *Yalnız Efe* (f=2), *Zeytin Ekmek* (f=2) ve *Hayyar* (f=2) adlı öykülerin diğerlerine göre daha fazla cinsellik içerdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte Tablo 3'te yer alan yalnızca 9 hikâyenin cinsellik unsuru taşıdığı diğerlerinin ise taşımadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3'te şiddet ve korku ögesi içeren hikâye sayısının 13 olduğu görülmektedir. Ayrıca *Horoz* (f=2) ve *Beynamaz* (f=2) adlı hikâyelerin diğerlerinden daha fazla şiddet ve korku ögesi barındırdığı dikkat çekmektedir.

Tablo 3'e göre olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar içeren hikâyeler ise şunlardır: *Yalnız Efe* (f=9), *Balkon* (f=4), *Horoz* (f=4), *Pireler* (f=4), *Beynamaz* (f=4). Bununla birlikte 51 hikâyeden 24'ünün olumsuz örnek oluşturabilecek unsurlar taşıdığı tespit edilmiştir.

Tablo 3'e göre karamsarlık, ümitsizlik, düş kırıklığı ve pişmanlık içeren hikâye, yazarın en bilindik hikâyesi olan *Kaşığı*'dir. Bunun dışında karamsarlık unsuru taşıyan başka bir öyküye rastlanmamıştır.

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde toplamda 51 hikâyenin 18'inde argo, kaba ve küfürlü sözcük tespit edilmiştir. *Yalnız Efe* (f=16), *Korkunç Bir Ceza* (f=7), *Pireler* (f=6), *Beynamaz* (f=6) hikâyelerin diğerlerine göre daha fazla argo, kaba ya da küfürlü sözcük içerdiği tespit edilmiştir.

Ömer Seyfettin'in incelenen 161 hikâyesinde cinsellik içeren ifadelerle ilişkin örnek cümleler (doğrudan alıntılar) aşağıda verilmiştir:

"Boris kolunu Magda'nın beline, kalçasının üzerine koydu. Onu kucağına çekti, oturttu. Dudaklarından öptü. Boris diğer eliyle karısının kabarık memesini tuttu. Bütün avucunu dolduran bu yumuşak ve nefis kabarıklığı yavaş yavaş, dalgalandırarak sıktı..." (Bomba, s. 205).

"...Etrafıma baktım. Yataktan ve lavabonun kenarlarından başka oturacak yer yoktu. Sandalyeye yerleştim. Altın Peri, saçlarını yüzüme dokundurarak yazıhanenin büyük gözünü açıyordu. Ve kayıtsız bir hareketle dizime oturdu. O kadar utandım ki..." (Koleksiyon, s. 280).

"Öpüyor, ısıyor, emiyor, bir taraftan da esvaplarını yırtıyor, koparıyor, artık yorulup kımıldayamayan esirini çırılçıplak bırakmaya çalışıyordu. Gömleğini, etekliğini, donunu hatta çoraplarını bile çıkardı. Çırılçıplak kalan zavallı kızı kucakladı, yerden kaldırdı. Ve yatağa götürüp uzattı..." (Beyaz Lâle, s. 452).

"...Bir kolunu aşk ve zevk dakikalarında olduğu gibi Kenan'ın omzuna atmıştı." (Primo Türk Çocuğu, s. 382).

"Efruz Bey tabii asil bir şövalye serbestliği ile sofrada, kocasının, bütün davetlilerin önünde bu çırılçıplak güzel prensesin beline sarılıyor, şampanyalı dudaklarından öpüyordu..." (Asilzâdeler, s. 1183).

"...Ben artık zorla ve mütemadiyen onu busenin şekl-i iptidaîsi ile öpüyor, yani ısıyorken o..." (Busenin Şekl-i İptidaîsi, s. 120).

"...'Hayır, buseler alacağım.' diye kocasına sarıldı. (...) Öpüşüyorlardı. Bir haftalık hasretle, iştiaqla öpüşüyorlardı." (Harem, s. 793).

"...Tahayyülü sırtımda sıcak ürpermeler gezdiren iri fırlak memelerini dar cepkeni taşıracakmış gibi sıkıyor..." (Nakarât, s. 805).

"Herifi azdır. Seni öpmeye kalkışsın." (Antiseptik, s. 874).

"... Hüsam Efendi, Almanlar Paris'e yaklaştıkça daha ziyade azıttı. Öpmekle, sıkmakla kanmadı. Geceleri Servinur'un odasına hücumu bile kalktı." (Hayyar, s. 1067).

Ömer Seyfettin'in incelenen 161 hikâyesinde şiddet ve korku içeren ifadelerle ilişkin örnek cümleler (doğrudan alıntılar) aşağıda verilmiştir:

"Elimden aldığı çakı ile kolunu, hatta biraz derince kesti. Kanı o kadar koyu idi ki akıyor, bir damla halinde kabarıyor ve büyüyordu. Evvela ben emdim. Bu, tuzlu ve sıcak bir şeydi..." (Ant, s. 224).

"...evvelâ yere şişman bir kadın yatırıyor, onun üzerine beğendikleri diğer ikinci bir güzel kadını, arka üstü ve çapraz uzatıyorlardı. Bu kadının da ellerinden, ayaklarından birer kadına tutturuyorlardı. Sonra sıra kendisinin olan

komita yaklaşıyor, çıplak ve fırlak karnın ta ortasına, göbeğinin biraz aşağısına küçük kasaturayı saplıyor ve hemen çıkarıyordu. Sonra koyu kırmızı bir kan fışkıran bu küçük deliğin üzerinde nefsinin körletiyor, zavallı çırpınan, haykıran kadının karnında, kanlı bağırsaklarının arasında, hayvanlığının en şeni, en pis, en çirkin ateşlerini söndürüyordu.” (Beyaz Lâle, s. 442).

“Elleri bağlı ve çıplak kadın, gözleri kapalı, inliyordu. Kendini kaybetmişti. Arkası çevrilince Radko elindeki ustura ile çatlatacağı bu canlı yemişe baktı. (...) Radko usturayı bu pembe akislerin üzerine vurdu. İki büyük haç yaptı. Kadın etine giren, sinirlerini koparan, kemiklerine dokunan keskin ve müthiş usturanın acısıyla haykırdı. Çırpınmak istedi. Lâkin katilleri onu sınıksız tutuyorlardı. Fışkıran kanı yere düşüyor, Radko esvapları kirlenmesin diye geri çekiliyordu.” (Beyaz Lâle, s. 441).

“...her yumruktaki mızrak darbesiyle göğüs kemikleri çöken Hobordanski, ‘oh, oh, oh!’ diye inliyordu. Ağzından oluk gibi pıhtılı kanlar fışkırtıyordu...” (Teke Tek, s. 623).

“...daima üzerinde bomba atan tayyarelerin uçtuğu hastane çadırlarında itidalini bozmadan ameliyatlar yapmak, müthiş yaralar, kopmuş kollar, yarılmış karınlar, parçalanmış kafalar, korkunç ölümler görmek onu tamamıyla başka bir adam yapmıştı.” (Kaç Yerinden?, s. 516).

“...Şövalye atından inmiş, kargıladığı şehidin başını teninden ayırmıştı. Bir anda bu kestiği baş elinde, yine bir siyah ifrit gibi şahlanan atına sıçradı.” (Başını Vermeyen Şehit, s. 597).

“Düşmanlar her Türk köyünü sarıyor, aman diyenleri bile affetmiyor, erkeklerin hepsini kurşuna diziyor, küçük çocuklarını Hıristiyan yapmak üzere esir gibi Yunanistan’a gönderiyor; kadınların, güzel kızların ırzlarına geçiyor; taş üstünde taş bırakıyorlardı.” (Primo Türk Çocuğu II, s. 411).

“...Sonra beyaz kuşun uzanan ince boynunu yavaşça elimle tutuyorum. Bütün kuvvetimle sıkmağa başlıyorum. Kanatlarını açmak istiyor. Öteki elimle onları da tutuyorum. Mercan ayakları dizlerime batıyor. Sıkıyorum. Sıkıyorum. Sıkıyorum. Dişlerimi, kırılacak gibi sıkıyorum, gık diyemiyor. Sarı kenarlı gagacığı titreyerek açılıp kapanıyor. Pembe sivri dili dışarı çıkıyor. Yuvarlak gözleri evvela büyüyor. Sonra küçülüyor, sonra sönüyor. Birdenbire takallüs etmiş ellerimi açıyorum. Beyaz kuşcağızın ölüsü ‘pat!’ diye düşüyor yere.” (İlk Cinayet, s. 1113).

“... Babam pek sertti. Bir bakışından ödümüz kopardı. Hasan’a dedi ki: ‘Eğer yalan söylersen seni döverim.’ (...) Babam hiddetlendi, üzerine yürüdü. ‘Utanmaz yalancı!’ diye yüzüne bir tokat indirdi.” (Kaşağı, s. 1081).

“...Korkunç bir sahne başladı. Sopyayı biri bırakıp biri alıyordu. Nöbetleme falaka tutuyorduk. Hepimizi sıra dayacağına çektiler...” (Falaka, s. 465).

“...Küçük yavru horozlara hiç göz açtırmaz, hatta zavallıları öttürmez, öttüklerini duyunca koşar, mahmuzlarının altına alır, kan revan içinde bırakırdı. Gagasının darbesinden civcivler de kurtulamazdı. Kazara önündeki yeme yaklaştılar mı onları hançerler, hatta bazılarını öldürürdü bile.” (Horoz, s. 1265).

“Hepsinin kafasına ayrı ayrı indirdim. Çomarı da ikiye böldüm. Hiçbiri kaçamadı. Hepsini geberттіm.” (Namus, s. 825).

Ömer Seyfettin’in incelenen 161 hikâyesinde olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar içeren ifadelere ilişkin örnek cümleler (doğrudan alıntılar) aşağıda verilmiştir:

“(...) ‘Ah Kürtler, ah Kürtler!’ diyordu. Bu milletten bir kişi dünya yüzünde durdukça insaniyet ve hakikat düştüğü kuyudan dışarı çıkamaz.” (Tatlısu Frenkleri/Ashab-ı Kehfimiz’dan, s. 288).

“Evvel zamanda, insanlar hayvanlara pek yakın iken ferdî izdivaç yokmuş. Sürü hâlinde yaşarlarmış. Kabilenin bütün erkekleri, bütün kadınların müsavi surette kocası imiş. (...) Doğan çocukların anası babası da kabilenin bütün halkı imiş. Bu hâl ayın gibi, hâlâ bazı cemiyetlerde devam eder. Mesela Kızılbaşlar gibi...” (Harem, s. 782).

“Ulan Çingenede namus olur mu? dedi. --Neye olmasın ağam, Çingene de insan değil mi?..” (Namus, s. 824).

“Evet, ben erkeğin mahiyetini anladım. Benim kadar dünyada hiçbir kız, hiçbir kadın, bu zalimi anlayamamıştır.” (Horoz, s. 1262).

“Bir ay geçmeden fikrim değişti. Ama öyle yavaş yavaş değil. Bugün anneme hak veriyorum. Ben de her kız gibi mutlaka bir kocaya varmalıyım.” (Dünyanın Nizamı, s. 1269).

"...Alman kadınına gördükten sonra benim müsrif, şık karım hayalime korkunç bir hasar kâbusu gibi geliyordu. İstanbul'a dönmek, borç içinde, rezalet içinde sürünerek aç, sefil ölmek. (...) İstanbul'daki evimden, karımdan ürktüm. Kurtulmak, yaşamak için Alman kadını kât'i bir ilaç, bir dermandı. Bir âb-ı hayattı!" (Fon Sadriştayn'ın Karısı, s. 647).

"Kimi cigara sarmıştı. Kimi bellerinden çıkardıkları çubukları dolduruyorlardı." (Yalnız Efe, s. 998).

"Muhterinin dehası şerefine alabildiğine, dehşetli bir şevk ile içmeye başladık. Ben fena hâlde sarhoş oldum." (Muhteri, s. 684).

"...İşte odamdayım. Biraz başım ağrıyor, daha doğrusu biraz çokça içtim." (Ay Sonunda, s. 85).

"Efruz Bey, yalnız kendi cinslerinden olduğunu inkâr ettiği ince kafalı Çerkezleri kandıramamıştı. Hâsılı hiçbir milleti öpmeye tenezzül etmeyerek 'kendi cinsini inkâr eden Çingeneden alçaktır!' diye söylene söylene Tophane tarafındaki kahvelerine döndüler." (Efruz Bey, s. 1155).

"Dayak korkusu kalkınca biz, kırk çocuk, öyle azdık, öyle kudurduk ki... Ne yapacağımızı bilmiyor, artık hiç hocayı dinlemiyor, yüzüne leblebi atıyor, minderine iğne koyuyor, pabuçlarını saklayıp onu saatlerce arattırıyor, yalvarttırıyorduk. Dayaksız bizi okutamayacağını anlayan Hoca Efendi nihayet bir gün yine falakayı çıkardı." (Falaka, s. 464-465).

"...İçmeğe başladık. Unutmak istediğim meçhul can sıkıntısını mağlup etmek için tamam yirmi dört şişe bira içtim. Senede hiç olmazsa bir gün kendimi kaybedecek kadar sarhoş olmak on altı yaşımdan beri adetimdi." (s. 158).

"Niçin ağlayacaktı? Kadımlar, zayıflar, kuvvetsizler, adiler, alçaklar ağlardı." (Primo Türk Çocuğu II, s. 410).

Ömer Seyfettin'in incelenen 161 hikâyesinde karamsarlık, ümitsizlik, düş kırıklığı içeren ifadelere ilişkin örnek cümleler (doğrudan alıntılar) aşağıda verilmiştir:

"Ben daima ıstırap içinde yaşayan bir adamım! Bu azap âdeta kendimi bildiğim anda başladı. Belki daha dört yaşında yoktum. Ondan sonra yaptığım değil, hatta düşündüğüm fenalıkların bile vicdanımda tutuşturduğu nihayetsiz cehennem azapları içinde hâlâ kıvranıyorum. Hatıram sanki yalnız elem için yapılmış." (İlk Cinayet, s. 1111).

"Küçük muhayyilem o vakit ki dinî terbiyenin dehşetleriyle dolmuştu. Yarın ahret. Kim bilir kardeşim o haksız yediği tokadın hakkını benden nasıl çıkaracaktı." (Kaşağı, s. 1082).

Ömer Seyfettin'in incelenen 161 hikâyesinde geçen argo, kaba ve küfürlü sözcükler şunlardır:

Ulan/ülen, bunak, moruk, herif, zirzop, gebeş, kazgırdak karı, pezevenk, piç, kahpe, kokoroz, kaparoz, çaçaron, çüş, anasını bellemek, anasını ağlatmak, çakmak, cicim, domuz, ayı, yumurtlamak, dangalak.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde çocuğa görelilik açısından birçok olumsuz unsur (cinsellik, korku ve şiddet, olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar, karamsarlık, ümitsizlik, argo sözcük vb.) yer aldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle yazarın hikâyelerinin çocukların duyuşsal gelişimi için uygun olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada incelenen 161 hikâye arasında çocuğa görelilik açısından herhangi bir olumsuz unsur içermeyen hikâyeler şunlardır: *Kızılelma Neresi?*, *Vire*, *Müjde*, *Kır Sineği*, *Bir Refikin Defter-i İhtisatından*, *Hediye*, *İki Mebus*, *Kazık*, *Elma*, *Velinimet*, *Makul Bir Dönüş*, *Post Kavgası*, *Bit*, *Perili Köşk*, *Felsefe*, *Gizli Mabet*, *İlk Düşen Ak*, *Bilgi Bucağında*, *İnat-Beyaz Serçe*, *Miras*, *Karmanyolacılar*, *Bir Temiz Havlu Uğruna*, 1/2.

İncelenen eserler arasında *Bomba*, *Beyaz Lale*, *Busenin Şekl-i İptidâisi*, *Tarih Ezeli Bir Tekerrüddür* adlı hikâyeler yoğun bir şekilde cinsellik içermektedir. Ayrıca *Ant*, *Beyaz Lale*, *Busenin Şekl-i İptidâisi*, *Başını Vermeyen Şehit* adlı hikâyeler yoğun bir şekilde şiddet ve korku içermektedir. *Yalnız Efe*, *Primo Türk Çocuğu I*, *Harem*, *Boykotaj Düşmanı* adlı hikâyeler ise olumsuz örnek oluşturabilecek unsurlar içermektedir. *Primo Türk Çocuğu II*, *Beşeriyet ve Köpek*, *Çanakkale'den Sonra*, *Bahar ve Kelebekler*, *Ay Sonunda* adlı hikâyeler karamsarlık, ümitsizlik ve düş kırıklığı öğeleri barındırmaktadır. *Eleğimsağma*, *Düşünme Zamanı*, *Hafiften Bir Seda*, *Acaba Ne İdi?*, *Nezle* adlı hikâyeler de yoğun bir şekilde argo, kaba ve küfürlü sözcük içermektedir.

Cengiz'in (2011), Ömer Seyfettin'in öykülerinde yer alan ötekileştirme ve şiddet öğelerini tespit ettiği çalışmasının sonuçları, bu araştırmanın sonuçlarıyla paralellik arz etmektedir. Cengiz (2011), Ömer

Seyfettin'in *Aleko Adlı Bir Çocuk, Pembe İncili Kaftan, Bomba, Kesik Bıyık Deve, Ant, Kaşağı, Bir Çocuk Aleko, Diyet, Namus, Başını Vermeyen Şehit, İlk Cinayet, Topuz, Ferman, Yalnız Efe* adlı 15 öyküsü inceleme kapsamına almıştır. Çalışmada Ömer Seyfettin'in özellikle ders kitaplarında yer alan ve çocuk kitabı kapsamında değerlendirilen bu hikâyelerinin içerik ve anlatım özellikleri açısından ötekileştirme, ayrımcılık ve şiddet öğelerini içerdiği ve çocuğa göre olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer şekilde Türcan Yüksel (2008), Ömer Seyfettin'in *Beyaz Lale, Bomba, Pembe İncili Kaftan, Ferman, Nanus, Kaşağı, Falaka, Topuz, Bir Çocuk Aleko, Başını Vermeyen Şehit, Diyet, Tos, Havyar, Perili Köşk, Yüksek Ökçeler, Yemin* adlı hikâyelerinin birtakım olumsuz unsurlar (şiddet, cinsellik, ırk ve din üstünlüğünü destekleyen tutumlar, argo sözcükler, kötü örnek oluşturabilecek davranışlar) içerdiğini tespit etmiştir.

Turan da (2006), Ömer Seyfettin'in 10 hikâyesini (*Pembe İncili Kaftan, Bomba, Yalnız Efe, Beyaz Lale, Primo Türk Çocuğu, Mektup, İlk Düşen Ak, Bahar ve Kelebekler, Ferman, Kaç Yerinden?*) ölüm ve şiddet temaları açısından incelemiş ve yazarın özellikle savaşı konu alan hikâyelerinde ölüm ve şiddetin yoğun olarak yer aldığını tespit etmiştir.

Ustaoğlu (2006), Ömer Seyfettin'in 128 hikâyesini, çocuğa görelilik açısından olumluluklar ve olumsuzluklar başlıkları altında incelemiştir. Ustaoğlu (2006), çalışmasında Ömer Seyfettin'in *İlk Cinayet, İlk Namaz, Falaka, Ant, Kaşağı* adlı hikâyelerini çocuğa görelilik ilkesi açısından olumlu olarak değerlendirmiştir. Oysa bizim çalışmamızda adı geçen hikâyelerin cinsellik, şiddet ve korku gibi olumsuz unsurlar taşıdığı için çocuğa göre olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu sonuçlardan hareketle Ömer Seyfettin'in 161 hikâyesi içerisinde hiçbir olumsuz unsur taşımayanların çocuklara önerilmesi gerektiği tavsiye edilmektedir. Bu konuda eğitimcilerin, anne-babaların ve yayınevlerinin daha duyarlı olması beklenmektedir.

Kaynakça

- Aktaş E., Uzuner Yurt S., & Stebler M. Z. (23-25 Ekim 2014). *Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının çocuk ve gençlik edebiyatı ile ilgili farkındalık düzeyleri*. I. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulmuş bildiri, İstanbul: Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarlar Birliği.
- Aktaş, Ş. (1998). *Roman sanatı ve roman incelemesine giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aktunç, H. (1998). *Büyük argo sözlüğü*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Akyüz, K. (1995). *Modern Türk edebiyatının ana çizgileri 1860-1923*. Ankara: İnkılâp Kitabevi.
- Argunşah, H. (2009). Millî edebiyat. R. Korkmaz, (Ed.), *Yeni Türk edebiyatı el kitabı içinde (183-233)*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Arıcı, A. F. (2015). Türkiye'de millî bir okuma kampanyası: 100 temel eser. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 230-241.
- Arslan, F., & Alandarcı, S. G. (05-07 Ekim 2011). *Türkçe ve sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ve çocuk edebiyatı dersine ilişkin görüşleri (Kırıkkale ili örneği)*. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Asutay, H. (2013). *Çocuk yazınının fantastik dünyası: masallar*. *Turkish Studies*, 8/13, 265-278. doi:10.7827/TurkishStudies.5790.
- Berg, B. L., & Lune, H. (2012). *Qualitative research methods for the social sciences*. Boston: Pearson.
- Büyükkavas Kuran Ş., ve Ersözlü Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Cengiz, G. (05-07 Ekim 2011). *Ömer Seyfettin öykülerinin çocuğa görelilik ilkesine göre incelenmesi ve bu öykülerdeki ötekileştirme ve şiddet öğelerine bakış*. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. New York: Routledge.

- Çetinkaya Edizer Z., ve Çelik, G. (5-7 Ekim 2011). *Türkçe öğretmen adaylarının çocukluk dönemlerinde okudukları kitaplar hakkındaki düşünceleri*. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Demirel, Ş. (2011). *Edebî metinlerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dilidüzgün, S. (2005). Eğitsel bir bakış açısıyla Ömer Seyfettin ve Kaşığı. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 11-24.
- Enginün, İ. (2013). *Yeni Türk edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923)*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Fırat, H. (2014). Ömer Seyfettin'in fıkra kaynaklı hikâyelerinde din ve ahlakî değerler. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(3), 12-24.
- Geçgel, H. (2007). *Ömer Seyfettin hikâyelerinin ilköğretim programında kullanılabilirliği*, 05.05.2016 tarihinde <http://www.izedebiyat.com/yazi.asp?id=62632> adresinden erişilmiştir.
- Geçgel, H., ve Sarıçan, (2011). Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde çocuk ve eğitim teması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 164-175.
- Göncü, B. (2012). *Ömer Seyfettin'in kısa hikâye sanatı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Kan, M. O. (05-07 Ekim 2011). *Türkçe öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ile ilgili görüşleri üzerine nitel bir araştırma*. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Karaşah, E. (2009). *Ömer Seyfettin'in öykülerinde çocuk ve çocuk eğitimi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Karatay, H. (2011). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı. *Turkish Studies*, 6(1), 1398-1412. doi:10.7827/TurkishStudies.2191.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Engin Yayınları.
- Lelli, C. M. (2010). *Incorporating domestic violence awareness through an undergraduate reading course focused on children's literature*. Unpublished doctora thesis, Widener University Faculty of the School of Human Service Professions, Chester.
- Maltepe, S. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 398-412.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2015). *Türkçe dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Nas, R. (2004). *Örneklerle çocuk edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Nimon, M. (1993). Violence in children's literature today. dreams and dynamics. Retrived on 02.05.2016 from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED399935.pdf>.
- Oğuzkan, A. F. (1997). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Emel Matbaacılık San.
- Oğuzkan, A. F. (2010). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Polat, N. H. (11-13 Ocak 2012). *Çocuk edebiyatı ve Türkiye'deki "millî edebiyat" hareketi*. II Beynəlxalq Türk Xalqları Uşaq Edəbiyyatı Konqresində sunulmuş bildiri, Azərbaycan/Bakü, Kafkas Üniversitesi.
- Polat, N. H. (2015). *Ömer Seyfettin bütün hikâyeleri*. İstanbul: YKY.
- Sallabaş, M. E. (2012). Ömer Seyfettin hikâyelerinin Türkçe öğretiminde değer aktarımı bakımından incelenmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 59-68.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Eğitim ve Ekin ve Sanat Dergisi*, 107, 14-15.
- Sever, S. (2002). Çocuk kitaplarına yansıtılan şiddet. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 25-37.

- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Şimşek, T., Arslan, A. ve Yakar, M. Y. (2011). Çocuk edebiyatı tarihi. T. Şimşek, (Ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı içinde* (43-67). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Şirin, M. R. (2000). *99 soruda çocuk ve edebiyat*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tavşancıl, E., ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Tekşan, K. (2013). Türkçe öğretiminde eleştirel düşünmeyi geliştirme bakımından Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin yeri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 55-74.
- Toker, Y. (1973). *Ömer Seyfettin*. İstanbul: Toker Yayınları.
- Tosunoğlu, M. Haktanır, G. Çocuk, H. E. & Gök, Z. (7-9 Mart 2008). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine göre Ömer Seyfettin*. II. Düünden Bugüne Ömer Seyfettin Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Toz, H. (2011). Çocuk edebiyatı tarihi. Ö. Yılar ve L. Turan, (Eds.), *Çocuk edebiyatı*, (s. 225-252). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Turan, L. (2006). Violence and death in stories of war period writer Ömer Seyfettin. *Online Submission*, Retrived from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED493901.pdf> at 04.05.2016.
- Turan, L. (2011). Çocuk yayınlarda yer alan bazı olumsuzluklar. Ö. Yılar ve L. Turan (Eds.), *Çocuk edebiyatı içinde* (203-223). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Tümer, C. Ş. (2009). Edebiyata ve çocuk edebiyatına bir kaynak olarak bazı Cumhuriyet devri yazarlarının çocukluk anıları ve çocukluk dönemlerini etkileyen şartlar. *Turkish Studies*, 4(1-I), 1073-1102. doi:10.7827/TurkishStudies.578.
- Türcan Yüksel, G. (2008). *9-11 yaş grubu çocukları için Ömer Seyfettin'in öyküleriyle ilgili bir değerlendirme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Türkyılmaz, M. (05-07 Ekim 2011). *Öğretmen adaylarının çocuk ve gençlik edebiyatı algıları üzerine nitel bir araştırma*. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Uçgun, D. (20-22 Mayıs 2010). *Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersi ve çocuk edebiyatı ürünlerine karşı tutumları*. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Uludağ, E. (2009.) Çocuk edebiyatı ve klâsik dönem örneğinde Nâbî'nin Hayriyye'si. *Turkish Studies*, 4(7), 774-795. doi:10.7827/TurkishStudies.925.
- Ustaoglu, P. (2006). *Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde çocuğa görelilik açısından olumluluklar ve olumsuzluklar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Uyguner, M. (1990). *Ömer Seyfettin yaşamı-sanatı-yapıtlarından seçmeler*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Uzun, H., ve Hüküm, M. (2014). Öğretmen adaylarının çağdaş Türk edebiyatına yönelik ilgilerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8), 77-93.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zengin, A. Y. ve Zengin, N. (2009). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Truva Yayınları.
- Zengin, N. (2003). Gençlerin okuma alışkanlıklarını belirlemeye yönelik bir çalışma hakkında *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi (Tübar)*, 13, 131-149.